

STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI

ÚVOD

Podkladem Strategie předcházení školní neúspěšnosti je vyhláška č. 197/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

Přestup na střední školu je náročným obdobím pro žáky jak po stránce psychické (období dospívání, změna sociálního prostředí), tak po stránce vzdělávací. Studenti se musí, přizpůsobit náročnosti zvoleného oboru i novému stylu výuky, kdy je kladen větší důraz na samostatnost, vlastní aktivitu a zodpovědnost. To může být zejména v počátcích studia pro řadu žáků obtížně zvladatelné a riziko školní neúspěšnosti, které může vyústit až v ukončení studia je velmi vysoké.

Na naší škole je snahou těmto situacím předcházet a ve spolupráci s rodiči i poradenskými zařízeními aplikovat takové postupy, aby žáci školní neúspěšností ohroženi nebyli.

1. PŘÍČINY ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI

- a) osobnost dítěte - snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká sebedůvěra, poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace žáka
- b) rodina - nepodnětné rodinné prostředí, rozdílné osobnostní a sociální podmínky života v rodině, nesprávné typy výchovy, složitá rodinná situace, nevhodné pracovní a sociální návyky v rodině, nezájem rodičů o vzdělávací proces u svého dítěte, odlišný hodnotový systém rodiny
- c) nedostatky ve výchovně vzdělávacím procesu ve škole – malá aktivizace žáka ve vyučování, nedostatečná motivace, nevhodné způsoby práce s žákem, nerespektování vývojových hledisek a principů pedagogické práce, špatné vztahy mezi učitelem a žákem, popřípadě mezi žákem a spolužáky, konflikty ve spolupráci školy s rodinou

2. DOPROVODNÉ PROJEVY ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI

- a) neurotické příznaky – bolesti hlavy, břicha, nechutenství, zvracení, tiky, školní fobie
- b) poruchy chování – záškoláctví, útěky ze školy nebo z domova, sebepoškozování
- c) obranné mechanismy – ztráta motivace, pocit méněcennosti, fantazie, regrese

3. POSTOJ DÍTĚTE A RODIČŮ KE ŠKOLNÍ PRÁCI

Velmi důležitou roli hraje také postoj dítěte i rodičů ke škole a školní práci. Tento postoj závisí především na dobré motivaci a zvyšování sebedůvěry dítěte.

Postoj žáka ke škole dále ovlivňují i dílčí úspěchy a neúspěchy ve vzdělávacím procesu. Žáci, kteří pracují pod úrovní svých schopností a bez zvýšeného vlastního úsilí, nejsou motivováni k lepším výsledkům a bývají ve škole nespokojeni. Neúspěch může být u žáka podnětem k většímu úsilí a snaze o zlepšení výsledků. Pokud jsou však neúspěchy příliš časté, motivace žáka se rychle snižuje.

4. PREVENCE ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI ZE STRANY ŠKOLY

Základem prevence školní neúspěšnosti je spolupráce všech zúčastněných stran, kterými jsou – žák, rodiče, třídní učitel, školní poradenské pracoviště, ostatní pedagogové, vedení školy a externí poradenské zařízení (PPP, popřípadě SPC).

Zásadním předpokladem je aktivní přístup všech pedagogů k vyhledávání signálů, které by mohly mít za následek školní neúspěšnost žáka. Je to s podivem, ale poměrně často je pedagog střední školy první osobou, která zaznamená charakteristické studijní obtíže a doporučuje žákovi a zákonným zástupcům odborné vyšetření v Pedagogicko-psychologické poradně.

V případě, že žák přichází do naší školy již po vyšetření v poradenském zařízení a má stanovena doporučení pro výchovně-vzdělávací proces, plně respektujeme tato doporučení a maximálně je realizujeme, individuálně přizpůsobujeme v každodenním vzdělávání a následně je vyhodnocujeme.

4.1 Potřeby žáků a možná opatření

Opatření volíme individuálně na základě diagnostiky a zjištěných potřeb žáků:

- Poruchy učení a chování, jiná zdravotní omezení a znevýhodnění:
 - kompenzace nedostatků s pomocí speciálně pedagogických metod a postupů na základě doporučení z PPP nebo SPC,
 - integrace žáka a vytvoření IVP.
- Odchylka v celkové úrovni inteligence:
 - konzultace o vhodnosti zvoleného oboru, protože množství učiva musí odpovídat požadavkům státních závěrečných či maturitních zkoušek,
 - pokud je to možné, definovat žákovi základní učivo, odpovídající jeho možnostem a schopnostem, vhodné metody práce, motivace
 - zažití úspěchu, možnost opravit si známku, individuální konzultace ve vyučování i mimo něj, spolupráce s PPP
 - integrace na základě IVP a realizování dalších podpůrných opatření doporučených poradnou.
- Žáci ze sociálně znevýhodněného prostředí:
 - motivace žáka k učení, spolupráce s rodinou,

- vytvoření podmínek pro domácí přípravu i ve škole ve volných hodinách,
- přístup k internetu ve škole
- možnost doučování.
- Žáci s vysokou absencí:
 - včasné řešení zvýšené absence žáka ve vyučování, přizpůsobené důvodu absencí,
 - podpora při zvládnutí zameškané látky
 - plán dostudování učiva a termíny dozkoušení, konzultace s žákem a rodiči, kde se domluví zvýšený dohled nad žákem.

4.2 Pedagogické intervence v rámci prevence

- Podpora motivace a zvyšování sebedůvěry u všech žáků:
 - klást na žáka přiměřené nároky - zdůrazňovat jeho pozitivní stránky
 - oceňovat jeho jedinečnost
 - umožňovat žákovi vyslovovat vlastní názory
 - podporovat aktivitu žáka
 - pomáhat žákovi a radovat se z jeho úspěchů
 - rozvíjet pocit empatie - vyhýbat se negativnímu srovnávání
 - zvyšovat aspirační úroveň u žáků,
- Vedení výchovně-vzdělávacího procesu
 - pedagogové:
 - spolupracují s třídním učitelem a výchovným poradcem,
 - znají vzdělávací možnosti žáků, mají přehled o úrovni jejich vědomostí a dovedností
 - jsou seznámeni s příčinami školních nedostatků konkrétních žáků, s jejich rodinným zázemím, ev. se zdravotním stavem,
 - seznamují žáky s kritérii školního výkonu, která jsou ve škole považována za školní úspěch, stanovují pravidla vzdělávacího procesu a způsoby hodnocení v daném předmětu,
 - seznamují žáky s možnými vhodnými styly učení a učí je vědomě používat styl pro ně v dané situaci nejvýhodnější,
 - podporují samostatné a nezávislé myšlení žáků,
 - rozvíjení kvalitní sebehodnocení žáků,
 - využívají metod aktivního učení a postupný rozvoj klíčových kompetencí,

- nabízejí žákům a jejich zákonným zástupcům konzultace v rámci hovorových hodin i individuálně na základě domluvy.

5. POSTUP ŘEŠENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI

- rodiče a zákonní zástupci jsou průběžně informováni prostřednictvím Edookit o prospěchu (konkrétní známky, průměry, výchovná opatření, čtvrtletní hodnocení)
- rodiče a zákonní zástupci se mohou v 1. a 3. čtvrtletí informovat u jednotlivých vyučujících během hovorových hodin, nebo na základě předem domluvené schůzky mimo tyto hodiny
- v situacích vysokých absencí z důvodu nemoci se jednotliví vyučující domlouvají s žákem na doplnění si testů a zkoušení po jeho návratu do školy
- třídní učitel při zvyšujících se absencích udržuje komunikaci se zákonným zástupcem žáka nebo se zletilým žákem a individuálně se domlouvá na dalších postupech, popř. na formě omlouvání se
- v případě zájmu mohou žáci ohrožení školním neúspěchem kontaktovat výchovnou poradkyni za účelem poradenství (zmapování učebních stylů, nastavení podpory při učení, konzultace s PPP)
- v případě, že žák v předchozí době docházel do PPP a má neplatné Doporučení, je motivován k tomu kontaktovat PPP a požádat o kontrolní vyšetření
- pokud žák do PPP nikdy nechodil a vyskytnou se u něj závažné obtíže ve vzdělávání, je motivován k tomu, aby oslovil příslušnou PPP a požádal o provedení diagnostiky
- pedagogičtí pracovníci se seznámí s výsledky a doporučením PPP a doporučené postupy aplikují do své výuky, průběžně sledují vývoj a výsledky daného žáky, hodnotí a vzájemně konzultují efektivitu opatření.

5.1 Formy a metody práce se žáky ohroženými školní neúspěšností

U žáků ohrožených školním selháváním či žáků, kteří již v procesu vzdělávání selhávají, jsou individuálně zvoleny a nabízeny následující formy a metody práce:

- zadávání pravidelných úkolů, doplňujících domácích úkolů k procvičení učební látky
- plán postupného doplnění učiva, rozfázování přezkoušení znalostí (např. po dlouhodobé absenci žáka)
- užívání podpůrných aktivit – oznámení písemné práce, stanovení termínu zkoušení z konkrétního učiva, umožnění opakovaného opravného pokusu
- používání podpůrných pomůcek při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky, nákresy, aj. dle charakteru předmětu a Doporučení PPP

- individuální práce se žákem v rámci hodiny
- individuální konzultace s vyučujícím daného předmětu
- individuální či skupinové doučování
- nastavení Individuálního studijního plánu